

เตามหัทศจรย์ พลังงานทดแทนฟืน ม.แม่โจ้ ช่วยเพิ่มผลผลิตและคงวิถีชีวิตคนบ่อเกลือ จ.น่าน

ERC, MJU

เป็นที่ทราบกันว่า บ้านบ่อหลวง ต.บ่อเกลือใต้ อ.บ่อเกลือ จ.น่าน ได้มีการทำเกลือสินเธาว์ภูเขา ในเชิงอนุรักษ์ มีวิธีการต้มแบบโบราณ แต่ขณะนี้เกิดปัญหาทางด้านเชื้อเพลิงฟืน มีไม่เพียงพอ จึงมีการตัดไม้บุกรุกพื้นที่ป่า เพราะไม้เชื้อเพลิงต้องมีถึง 100 ไร่/ปี ถึงจะเพียงพอต่อการใช้งาน เตามหัทศจรย์ พลังงานทดแทนฟืน จึงเกิดขึ้น เพื่อช่วยชาวบ้านชุมชนคนต้มเกลือ แก้ปัญหาที่สาเหตุ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต โดยไม่กระทบวิถีชีวิตคนบ่อเกลือ

ผศ.ดร.ณัฐวุฒิ ดุษฎี ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพลังงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กล่าวว่า "เราได้รับการประสานงานจาก โครงการ "โตโยต้า คนจริงสร้างสุข ปี 2" ซึ่งเป็นช่วงหนึ่งในรายการ "เรื่องจริงผ่านจอ" ที่โตโยต้าขออาสาเข้าไปช่วยเหลือสังคมในชุมชนต่างๆ ที่มีปัญหาหรือความเดือดร้อน โดยจะนำนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ต่างๆ เข้าไปช่วยเหลือ ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาจากสถานที่จริง การให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การถ่ายทอดความรู้สู่คนในชุมชน และการติดตามผลเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยได้รับโจทย์ให้ช่วยกันแก้ปัญหาเรื่องการต้มเกลือของชาวบ้าน

บ่อเกลือ จ.น่าน ซึ่งต้องใช้ไม้เป็นเชื้อเพลิงในการต้มเกลือปีละประมาณ 100 ไร่ ผม พร้อมด้วย ดร.นิกราน หอมดวง และ ดร.จุฑาภรณ์ ได้นำทีมนักวิจัยและทีมช่างของศูนย์วิจัยพลังงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ลงพื้นที่ เพื่อพัฒนาเตาต้มเกลือแบบพลังงาน

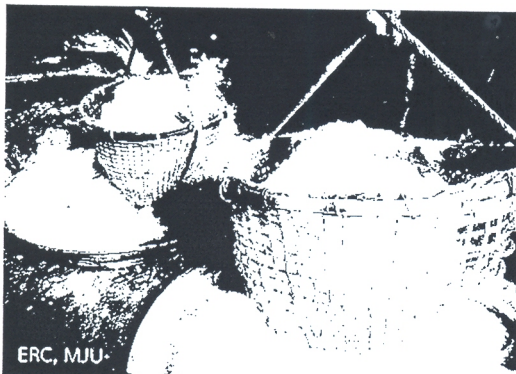
เตาชีวมวลแบบไทย

ทดแทนเชื้อเพลิงฟืน โดยได้รับความร่วมมือจาก ดร.กันยาพร ไชยวงศ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จ.น่าน นำทีมนักศึกษาเข้าร่วมดำเนินการ, พลังงานจังหวัดน่าน และกรมป่าไม้ในพื้นที่เขตรับผิดชอบเข้ามาส่วนร่วมในการแก้ปัญหาตรงจุดนี้ เตามหัทศจรย์ จึงได้เกิดขึ้น

เตามหัทศจรย์ ทดแทนเชื้อเพลิงฟืน สามารถนำชีวมวลเหลือทิ้งทางการเกษตร เช่น ช้างข้าวโพด แกลบ เป็นเชื้อเพลิงในการเผาไหม้ ลดปริมาณควันที่ก่อให้เกิดมลพิษ ควบคุมอากาศเข้าเตา เพื่อให้ได้กำขี้ติดไฟ ซึ่งเป็นระบบการเผาไหม้ 2 ครั้ง

เปลี่ยนเชื้อเพลิงแข็งให้เป็นเชื้อเพลิงแก๊ส ช่วยลดระยะเวลาในการต้ม ซึ่งเตาแบบเดิม ต้องใช้เวลา 4-5 ชั่วโมงต่อหม้อ แต่เตาชีวมวลใช้เวลาต้มเพียง 2 ชั่วโมงเท่านั้น ช่วยประหยัดเวลาและลดต้นทุน โดยออกแบบให้คงรูปร่างตามลักษณะเตาโบราณแบบเดิมโดยใช้ดินเหนียวก่อเป็นรูปเตาดั้งเดิม และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับชาวบ้าน ให้สามารถทำเตาขึ้นมาใช้ได้ด้วยตัวเอง

คุณณัฐกนต์ เชื้อนเมือง อายุ 33 ปี ผู้ประกอบการต้ม

ERC, MJU

ERC, MJU

เกลือ เล่าว่า ผู้ประกอบการต้มเกลือโบราณ ประสบปัญหาเรื่องพื้นไม้ที่เป็นเชื้อเพลิงหลักในการต้มเกลือ โดยเมื่อวันที่ 23-25 เม.ย. ที่ผ่านมา มีโครงการพลังงานทดแทนเพื่อชุมชน ในการสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีเตาต้มเกลือชีวมวลสำหรับชุมชน โดยวิทยาลัยพลังงานทดแทน ศูนย์วิจัยพลังงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และบริษัท สารคดี จำกัด ได้เสนอวิธีการแก้ปัญหาให้กับผู้ผลิตเกลือสินเธาว์จากชุมชนบ้านบ่อเกลือได้ โดยใช้เตาชีวมวลประหยัดพลังงาน ซึ่งจะให้เป็นเตาโครงสร้างด้วยเหล็ก ขุดหลุมไว้ด้านล่าง และใช้เตาดินเหนียวแบบดั้งเดิมคลุมปิดทับด้านบน ซึ่งตามปกติแล้ว เตาดินต้มเกลือแบบดั้งเดิมก็จะต้องมีการทุบเพื่อทำใหม่ ประมาณทุกๆ 2 ปีอยู่แล้ว โดยเตาแบบใหม่ จะใช้เชื้อเพลิงได้ทั้งเศษไม้ ชังข้าวโพด หรือ แกลบ แล้วแต่จะหาได้ในท้องถิ่นมาใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนพื้นไม้ และช่วยประหยัดเวลาในการต้มเกลือได้ จากเดิม 4-5 ชั่วโมง จะใช้เวลาต้มเพียงประมาณ 2 ชั่วโมง ถ้าหากเป็นไปได้ตามหัวเป้าหมายไว้ก็จะทำให้ผู้ประกอบการต้มเกลือ สามารถลดต้นทุนเรื่องพื้นไม้

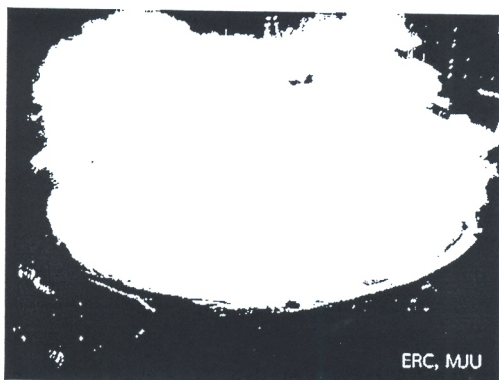

ERC, MJU

ลดควันไฟขณะต้มเกลือ ชาวบ้านไม่ต้องไปแอบบุงกรูป่า เพื่อหาพื้นไม้และเสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมายป่าไม้

คุณอนงค์ เชื้อนเมือง อายุ 54 ปี ผู้ประกอบการต้มเกลือเปิดเผยว่า "ทำอาชีพต้มเกลือโบราณมากกว่า 40 ปี โดยวิธีการแบบดั้งเดิม จะต้องใช้พื้นไม้ ซึ่งปัจจุบันหายาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีความเข้มงวดในการเข้าหาไม้พื้นในป่าภูเขา โดยต้องซื้อพื้นที่มีราคาสูงขึ้นไป ราคาตารางเมตรละ 400 บาท นอกจากนี้ยังต้องสูดดมควันไฟมีผลต่อสุขภาพ ขณะที่ต้นทุนการต้มเกลือสูงขึ้น ทำให้มีรายได้จากการขายเกลือแค่น้อยอยู่ได้ และบางครั้งถึงกับขาดทุน จึงได้ปรับปรุงต้มเกลือของตนเองเพื่อทดลองทำเตาแบบใหม่ จำนวน 1 เตา ซึ่งจะต้องทำการลงบันทึกเป็นระยะเวลา 1 เดือน เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าหรือไม่"

ด้าน คุณท้าวชมจันทร์ เชื้อนเมือง อายุ 44 ปี คนต้มเกลืออีกท่านได้กล่าวเพิ่มเติมว่า "หากพูดถึงเรื่องเสน่ห์ของการทำเกลือ หรือผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ก็ไม่น่าจะหายไปไหน เพราะเตาต้มเกลือ ก็ยังเป็นเตาต้มเกลือแบบเดิมอยู่ เราไม่ได้ผลิตเกลือเพื่อขายอย่างเดียว เราเก้เก๋นถึงการท่องเที่ยวด้วย

ERC, MJU

เพราะเรารู้ว่า คนก็อยากมาดูวิถีชีวิต มาดูการทำเกลือแบบโบราณทุกวันนี้ก็ผลิตเกลือเพื่อการท่องเที่ยว ขายนักท่องเที่ยวการทำเตาแบบใหม่นี้กำลังอยู่ในขั้นทดลอง เพราะเตาต้มเกลือที่เราเห็นใหม่ๆ 2 ปี ก็จะต้องทำใหม่ เพราะแค่ 2 ปี ดินที่โดนความร้อน โดนเกลือ ก็จะผุพัง ก็ต้องเอาดินเหนียวมาก่อเป็นเตาใหม่ ในช่วงที่ไม่ได้ต้มเกลือ คือช่วงเข้าพรรษา 3 เดือนเราจะหยุดต้มเกลือซึ่งเป็นฤดูฝน ก็เกิดความชื้น เตาก็จะทรุดตัวอยู่ไม่ได้ เราก็ต้องทำใหม่แต่กรรมวิธีเหล่านี้ เราสืบทอดการต้มมาตั้งแต่ครั้งโบราณ"

"เตมัทศจรย์" พลังงานชีวมวล จึงเป็นเพียงพลังงานทางเลือก ที่เข้ามาช่วยแก้ปัญหาให้กับชาวบ้านในเรื่องของเชื้อเพลิงลดต้นทุน เพิ่มรายได้ให้คนต้มเกลือ ซึ่งยังคงมีการติดตามบันทึกข้อมูล ติดตามผลหลังการใช้งาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงไปเรื่อยๆ โดยเตาโบราณแบบเดิมก็ยังคงมีอยู่ ที่รักษาไว้ซึ่งวิถีชีวิตคนพื้นถิ่น ที่ยังคงส่งเสริมการท่องเที่ยว และอนุรักษ์เตาโบราณแบบเดิมควบคู่กันไป...ใครยังไม่เคยไปเที่ยว แนะนำเลยละ ได้เห็นบรรยากาศวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม และบรรยากาศที่ไปแล้วไม่ผิดหวังแน่นอน

ชุมชนใดมีโจทย์หรือข้อสงสัยเกี่ยวกับแนวทางพลังงานทางเลือกใหม่ๆ ที่อยากขอคำแนะนำติดต่อ ศูนย์วิจัยพลังงานมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โทรศัพท์ 053-875-140